

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Michaely Bejčkové a soudců Faisala Husseiniho a Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **S. T. R. K.**, zastoupeného advokátkou Mgr. Evou Holou, Ph.D., Španělská 770/2, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 5. 2023, čj. OAM-140/ZA-ZA11-HA10-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 12. 2023, čj. 31 Az 4/2023-83,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 12. 2023, čj. 31 Az 4/2023-83, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Evě Holé, Ph.D., advokátce, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 4 114 Kč, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 1. 3. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Jako důvody podané žádosti uvedl obavu o svůj život, neboť v zemi původu (Šrílanská demokratická socialistická republika) byl vůdcem buddhistické skupiny, která pomáhá všem lidem bez rozdílu náboženství nebo národnosti. Na Šrí Lance jsou další skupiny, které se snaží jeho skupinu zničit a členy zabít.

[2] Žalovaný dospěl k závěru, že rozpory v žalobcových výpovědích značí účelovost jeho žádosti a že potíže žalobce v zemi původu nesplňují znaky pronásledování dle § 2 odst. 4 zákona o azylu.

[3] Žalobce se proti rozhodnutí žalovaného neúspěšně bránil u Krajského soudu v Hradci Králové. Krajský soud se zcela ztotožnil s odůvodněním žalovaného.

II. Shrnutí kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

[5] Stěžovatel namítá, že krajský soud vůbec nereagoval na některé dílčí námitky a ve zbytku toliko konstatoval bez bližšího zdůvodnění, že souhlasí se žalovaným, a odkázal na jeho správní rozhodnutí.

[6] Stěžovatel nejdříve poukazuje na vypořádání žalobních námitek, které se týkaly vedení pohovoru a tlumočení ve správním řízení. Stěžovatel v žalobě oponoval rozporům, které ministerstvo shledalo v jeho výpovědích, tím, že již ve správním řízení poukazoval na vady protokolu o pohovoru ze dne 6. 9. 2022, resp. vady tohoto pohovoru jako takového. Tlumočník totiž tehdy mluvil chaoticky, nepřekládal vždy všechny informace a pozměňoval odpovědi. Rovněž stěžovatele přerušoval a ten se tak nemohl dostatečně vyjádřit. Po skončení pohovoru tlumočník stěžovateli sprostě nadával a vyhrožoval, že ho nahlásí v zemi původu. Následující dva pohovory tlumočené paní Amarasinghege byly věnovány opravě prvního pohovoru. Správní orgán pak v napadeném rozhodnutí nepravdivě uvedl, že z protokolů opravných pohovorů nevyplývá, že by při tlumočení pohovoru dne 6. 9. 2022 došlo ze strany pana Demuniho (tlumočníka) „*k jakémukoliv záměrnému zkreslování odpovědí žadatele, i vzhledem k tomu, že žadatel vesměs souhlasil se zněním zápisu svých odpovědí*“. Z opravných protokolů ale vyplývá, že stěžovatel souhlasí pouze s přibližně polovinou svých odpovědí ze dne 6. 9. 2022 a některé nesrovnalosti jsou zásadního rázu. Zbytek odpovědí musel stěžovatel upřesnit, doplnit nebo zcela opravit. Jak uvedl stěžovatel již v žalobě, při rozhodování o jeho žádosti neměl správní orgán k pohovoru ze dne 6. 9. 2022 vůbec přihlížet. Neměl a nemohl by pak stěžovateli klást k tíži rozpory v jeho výpovědi pramenící z nízké kvality tohoto pohovoru. Hodnocení těchto poměrně podrobných žalobních námitek, včetně stížnosti na pohovor, resp. tlumočníka, se přitom nachází v napadeném rozsudku pouze v pár větách.

[7] Z odůvodnění napadeného rozsudku není ani zřejmé, zda krajský soud považuje stěžovatelova tvrzení za věrohodná, či nikoliv, ani jak soud právně posoudil výtky stěžovatele ohledně protokolu a tlumočení během prvního pohovoru ze dne 6. 9. 2022. Tento protokol neměl být jako důkaz vůbec hodnocen. Výpověď stěžovatele musela být tlumočena přes dva jazyky (ze sinhálštiny do angličtiny a pak dále do češtiny) a zejména byl tlumočník ke stěžovateli zaujatý. Ze zvukového záznamu tlumočení přitom zřetelně vyplývá, že tlumočník Wasantha Demuni stěžovatele po ukončení pohovoru slovně napadal.

[8] Následné dva pohovory, ze dne 11. a 19. 10. 2022 se pak věnovaly zpětnému tlumočení stěžovatelových odpovědí ze dne 6. 9. 2022. Žádné z těchto protokolů nejsou

stěžovatelem ani jeho zmocněnou zástupkyní podepsány. Pokud stěžovatel zpochybňoval samotný prvý pohovor, pak těžko lze následující zpětné tlumočení (navíc jiným tlumočníkem) a opravy ve dnech 11. a 19. 10. 2022 brát jako základ tvrzení podané žádosti o mezinárodní ochranu – natož takto sporná vyjádření/formu výpovědi dále porovnávat s tvrzeními, která stěžovatel učinil v Německu. Pohovor měl být jednoduše po problematickém tlumočení dne 6. 9. 2022 učiněn znovu a řádně (nikoliv jako opravný) s tlumočníkem z/do sinhálského jazyka. Krajský soud uvedené sporné detaily, které byly v žalobě formulovány, však ve svém odůvodnění v zásadě přechází. V obecné rovině hovoří o rozporech ve výpovědích stěžovatele před šrílanskou policií, v řízení o azylu v Německu a ve zmíněných – přinejmenším kontroverzních – protokolech. Soud však ale dále neuvádí žádné konkrétní rozpory v tvrzeních stěžovatele, které má na mysli.

[9] V odůvodnění rozsudku dále chybí ve vztahu k posouzení (ne)věrohodnosti tvrzení stěžovatele také zhodnocení předložených důkazů od samotného stěžovatele (dodaných ve správním řízení), a sice ohledně jeho vzdělání, příslušnosti k mnišské organizaci, fotografií z napadení atd. Přitom stěžovatel tuto námitku opominutých důkazů uplatnil. Pokud na ni soud opomněl reagovat, způsobuje i to nepřezkoumatelnost rozsudku.

[10] Další dílčí, v rozsudku nezhodnocenou, námitkou byl nesouhlas s tvrzenou účelovostí žádosti pro její opožděnost.

[11] Dále stěžovatel namítá nevypořádání námitek týkajících se informací o zemi původu a jejich hodnocení žalovaným. I zde má stěžovatel za to, že přezkum provedený soudem je velice strohý a na hranici přezkoumatelnosti.

[12] Stěžovatel nesouhlasí ani se skutkovými zjištěními. Ve vlasti působil jako mnich v buddhistické skupině, ve které se věnoval charitativní činnosti. V souvislosti s těmito aktivitami byl též politicky činný, byl členem mnišské organizace National Bhikku Front (NBF) a politické strany Janatha Vimukthi Peramuna (JVP). Aktivity stěžovatele se nelíbily nacionalistickým mnichům, některým Sinhálcům a stoupencům vlády. Z jejich strany čelil dlouhodobě vyhrožování a byl opakovaně fyzicky napadán. Stěžovatel se pokoušel obrátit na policii, ta ho ovšem před tímto pronásledováním nebyla schopna ochránit.

[13] V případě, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativní výčet důvodů pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, je třeba tyto skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se politického prostředí v zemi jeho původu. Ačkoliv tvrzení stěžovatele jsou zjevně relevantní ve vztahu k posouzení odůvodněnosti obav z pronásledování nebo mučení a nelidského zacházení, správní orgán použil pro své rozhodnutí neúplné zdroje, navíc vytržené z kontextu. Stěžovatel zásadně nesouhlasí s krajským soudem, žepodmínky vyváženosti a objektivnosti zdrojů představují zprávy zpracované pouze žalovaným nebo zastupitelským úřadem ČR. Jakkoliv zprávy mnohdy odkazují na věrohodné a objektivní zdroje (Amnesty International, Human Rights Watch atd.), nelze ověřit, do jaké míry jsou dále selektovány z původních textů. Navíc stěžovatel uváděl poměrně specifické důvody žádosti a obav v případě návratu na Šrí Lanku, o kterých zdroje použité žalovaným výslovně vlastně nehovoří. Bylo proto povinností žalovaného, aby obstaral i další důkazy vztahující se ke specifickým právním otázkám, jež je nezbytné v řízení objasnit. Nicméně k tomu nedošlo a správní orgán navíc v rozporu s § 50

správního řádu bagatelizoval či zcela odmítl důkazy dokládané stěžovatelem, a to bez zřetelnějšího odůvodnění.

[14] Žalovaný setrval na odůvodnění svého rozhodnutí a odkázal na napadený rozsudek krajského soudu; navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[15] NSS se nejprve zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. Jestliže NSS rozhoduje o kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany, je povinen zkoumat, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. Za podstatný přesah vlastních zájmů je třeba považovat mj. zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, a to např. hrubou chybu krajského soudu při výkladu procesního práva (blíže usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Právě o takovou situaci se v nynější věci jedná, kasační stížnost je proto přijatelná.

[16] Kasační stížnost **je důvodná**.

[17] Stěžovatel v kasační stížnosti předně namítá, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný. Ani žalovaný, ani krajský soud prý neposoudili jeho případ individuálně a situaci na Šrí Lance hodnotili pouze povšechně. Krajský soud se nijak nevypořádal s konkrétními námitkami týkajícími se rozporů v tlumočení či účelovosti žádosti. Z napadeného rozsudku není ani zřejmé, která tvrzení stěžovatele byla považována za věrohodná.

[18] NSS setrvale uvádí, že není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, jak soud hodnotil žalobní námitky, resp. proč je považoval za nedůvodné, je nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS).

[19] V žalobě stěžovatel upozorňoval na skutečnost, že zprávy o zemi původu se z podstaty věci nemohou zabývat konkrétním případem žadatele a žalovaný má primárně povinnost konfrontovat výpověď žadatele s prostředím v zemi původu. Stěžovatel v žalobě zdůraznil, že zdroje opatřené žalovaným zjevně nedostačují k ověření skutečností uváděných stěžovatelem a ani jeho tvrzení nijak nevyvrací. Žalovaný však nijak nepřihlédl k důkazům navrženým stěžovatelem. Žalovaný dále nijak blíže nezkoumal účinnost obranných mechanismů, pouze konstatoval, že existují a stěžovatel měl možnost se obrátit i na jiné orgány než policii. Dále stěžovatel obšírně popsal vady rozhodnutí vzniklé nesprávným tlumočením a pak také důvody podání první žádosti v Německu.

[20] Krajský soud nad rámec pouhých rekapitulací závěrů žalovaného uvedl jenom, že *„tyto podklady, ze kterých žalovaný vycházel při posouzení politické a bezpečnostní situace na Šrí Lance ke dni svého rozhodnutí, považuje soud za dostatečné, úplné a komplexní, pokud jde o popis tamní situace ke dni rozhodnutí, podklady byly v dané době aktuální.* […] *Dle krajského soudu*

pokračování

z odpovědi Ministerstva zahraničí ČR vyplývá, že obranné mechanismy proti nečinnosti policie na Šrí Lance existují a je možné je využít. Současně nelze pominout argument žalovaného, že žalobce sice namítá nečinnost policie, nicméně se žalobce po podání trestních oznámení o pokračování řízení dále nezajímal. […] *krajský soud konstatuje, že žalovaný správně z důvodu pochybností správnosti tlumočení prvního pohovoru provedl dva kontrolní pohovory, při kterých byly nesrovnalosti vzniklé tlumočením vyjasněny/opraveny.*" Dále krajský soud pouze konstatoval, že se s odůvodněním žalovaného ztotožňuje a plně na něj odkazuje.

[21] NSS považuje napadený rozsudek za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Krajský soud se totiž v potřebné míře nezabýval řádně uplatněnými a konkrétními žalobními body týkajícími se nedostatečného zjištění skutkového stavu věci, rozporů v tlumočení či „opožděného" podání žádosti o mezinárodní ochranu. Krajský soud se blíže nezabýval ani tím, zda podklady pro vydání rozhodnutí odpovídají požadavkům, které na ně klade judikatura. Krajský soud sám odkazuje na rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS, podle kterého „*Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné*". Dále však již nijak nehodnotí, zda informace o zemi původu, které použil žalovaný (zejm. Informace MZV ČR, čj. 120875/2022-LPTP, která se ze všech použitých zpráv jeví být v této věci nejvíce relevantní), uvedeným požadavkům s ohledem na jejich zdroj a obsah vyhovují. V odůvodnění rozsudku krajského soudu chybí přezkoumatelná úvaha, zda žalovaný dostatečně zohlednil i specifika konkrétního případu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 14. 9. 2017, čj. 1 Azs 209/2017-49). Místo toho krajský soud v zásadě jen reprodukoval odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Bez bližší argumentace uzavřel, že podklady, ze kterých žalovaný vycházel, jsou dostatečné a závěry učiněné žalovaným jsou přezkoumatelné a správné. Takové pochybení krajského soudu při posuzování zcela konkrétních žalobních námitek nelze akceptovat: krajský soud si totiž měl být vědom požadavku individuálního, nikoliv pouze paušálního posuzování každého případu.

[22] Nadto NSS dodává, že krajský soud bez dalšího odkazuje na rozhodnutí ministerstva, aniž provedl analýzu toho, zda toto rozhodnutí skutečně obsahuje komplexní posouzení věrohodnosti stěžovatele v souladu s judikaturou NSS (viz např. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2008, čj. 1 Azs 18/2007-55, ze dne 28. 7. 2009, čj. 5 Azs 40/2009-74 a ze dne 25. 6. 2015, čj. 4 Azs 71/2015-54, č. 3279/2015 Sb. NSS). Pouhý odkaz na konstatování o účelovosti podané žádosti není hodnocením věrohodnosti. V závěru svého rozsudku krajský soud opět jenom stručně a bez dalšího vlastního hodnocení dává za pravdu žalovanému, který poukazoval na rozpory vzniklé mezi stěžovatelovou výpovědí učiněnou před srílanskou policií, výpovědí v řízení o azylu vedeném v Německu, údaji poskytnutými stěžovatelem při podání žádosti a jeho výpověďmi učiněnými během pohovorů ve dnech 11. 10. 2022, 19. 10. 2022 a 15. 11. 2022. Obecně platí, že existence rozporů v jednotlivých výpovědích žadatele sama o sobě neznamená jeho nevěrohodnost (rozsudky NSS ze dne 26. 10. 2020, čj. 4 Azs 145/2020-60 a 10. 6. 2021, čj. 7 Azs 354/2020-31. Je nutné blíže se zabývat významem jednotlivých rozporů pro celkovou vnitřní konzistentnost azylového příběhu stěžovatele.

[23] NSS také připomíná, že při posuzování, zda je strach žadatele z pronásledování odůvodněný [ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu], je zapotřebí se zabývat zejména otázkou možnosti jeho budoucího pronásledování (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2013, čj. 5 Azs 12/2012-47). To znamená, že i pokud by krajský soud při dalším posuzování této věci dospěl k závěru, že azylový příběh stěžovatele je nevěrohodný, např. v některé jeho části, nezbavuje ho to povinnosti zaměřit se na to, co by stěžovateli hrozilo po návratu do vlasti. Tím spíše v případě, kdy mu přímo v průběhu azylového řízení vyhrožoval tlumočník.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] NSS proto shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu v plném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude Krajský soud v Hradci Králové vázán právním názorem NSS vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[25] Byť NSS rozhodnutí krajského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce. Odměna a hotové výdaje ustanoveného advokáta sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodovat v dalším řízení krajský soud.

[26] NSS usnesením ze dne 13. 2. 2024, čj. 10 Azs 20/2024-22, ustanovil stěžovateli zástupkyní Mgr. Evu Holou, Ph.D., advokátku. Odměnu za zastupování v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). NSS přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za jeden úkon právní služby v podobě sepsání a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif)], za který jí náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu] a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem tedy 3 400 Kč. Vzhledem k tomu, že advokátka je plátkyní DPH, se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšuje o DPH ve výši 21 % (714 Kč). Tato částka bude vyplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2024

Michaela Bejčková
předsedkyně senátu